

Spolupráca KGB ZSSR a ministerstva vnútra ČSSR na najvyššej úrovni

Edícia dohôd o vzájomnej čs.-sovietskej štátnobezpečnostnej súčinnosti, 1958–1989

JERGUŠ SIVOŠ – PAVEL ŽÁČEK

V auguste 1989 prebehlo v Moskve jedno z posledných rokovaní o podobe vrcholnej dohody o spolupráci Výboru štátnej bezpečnosti (KGB) ZSSR a ministerstva vnútra ČSSR, ktoré vyústilo do podpisu novej bilaterálnej dohody o spolupráci. Sovietska strana si tak na ďalšie obdobie zaistila kontrolu nad činnosťou Štátnej bezpečnosti, Pohraničnej stráže i ďalších bezpečnostných zložiek federálneho ministerstva vnútra. Išlo o. i. o formu riadenia satelitného štátnobezpečnostného aparátu, vrátane vzájomnej výmeny svojich „predstaviteľov“ (poradcov, operatívov), pri zachovaní zdaní rovnoprávnosti a suverenity, ktorá bola zvolená už koncom päťdesiatych rokov minulého storočia.

Príprava rokovania delegácií zástupcov federálneho ministerstva vnútra ČSSR a Výboru štátnej bezpečnosti pri Rade ministrov ZSSR prebiehala už od jari 1989. Na základe pozvania nového predsedu KGB arm. gen. Vladimíra Alexandroviča Krjučkova sa malo rokovanie uskutočniť v Moskve. Termín bol stanovený na koniec mája a začiatok júna 1989.

Federálny minister vnútra ing. František Kincel Foto: ABS

Federálny minister vnútra František Kincel a vedúci oddelenia štátnej administratívy ÚV KSČ Rudolf Hegenbart predložili 17. mája 1989 Sekretariátu ústredného výboru KSČ návrh na výjazd delegácie Ministerstva vnútra ČSSR do Zväzu sovietskych socialistických republík v dňoch 29. mája až 1. júna 1989. Dôvodová správa k návrhu uvádzala, že predmetom rokovania bude osobné zoznámenie s predsedom

Genpor. Ing. Alojz LORENC, CSc., v roce 1989 byl I. náměstkem ministra vnútra ČSSR Foto: ABS

KGB, zhodnotenie doterajšej spolupráce medzi bezpečnostnými rezortmi oboch krajín od posledného stretnutia na úrovni ministrov, ktoré sa konalo v Prahe v máji 1984, posúdenie možnosti ďalšieho rozvoja spolupráce v nadchádzajúcom období, podpis novej Dohody o spolupráci a Protokolu z rokovania oboch delegácií.¹ Navrhované zloženie delegácie federálneho ministerstva vnútra zodpovedalo

1 ŽÁČEK, Pavel (ed.): Organizace a řízení represe v ČSSR. Operační štáby generále Lorence 1988 – 1989. Edice dokumentů. *Securitas Imperii*, 1998, č. 4/II, s. 540.

Lubomír Štrougal, poprvé byl ministrem vnútra ČSSR v letech 1961-1965

Foto: ABS

úrovni rokovania a oblastiam, v ktorých mali byť po analýze aktuálnej bezpečnostnej situácie riešené otázky ďalšej spolupráce. Do Moskvy mali pod vedením federálneho ministra vnútra genpor. Ing. Františka Kincla cestovať I. námestník genpor. Ing. Alojz Lorenc, CSc., náčelník I. správy ZNB plk. Karel Vodrážka,² náčelník II. správy ZNB plk. PhDr. Karel Vykypěl, náčelník vnútornej a organizačnej správy FMV plk. JUDr. Milouš Krása, CSc., náčelník odboru pre medzinárodné styky vnútornej a organizačnej správy FMV pplk. JUDr. František Kubánek a vedúci rezidentúry Štátnej bezpečnosti, oficiálne „predstaviteľ FMV“, pri KGB SSSR plk. Ing. Jaroslav Krτίčka, CSc. Navrhnuté uznesenie bolo nasledujúci deň na 100. schôdzi sekretariátu ÚV KSČ schválené bez pripomienok.

V plánovanom termíne sa stretnutie napokon neuskutočnilo a jeho

Radko Kaska byl v roce 1972 federálním ministrem vnútra Foto: ABS

nový termín bol stanovený po vzájomnej dohode na koniec augusta 1989, len týždeň po výročí okupácie Československa vojskami Varšavskej zmluvy. Dôvod odloženia oficiálneho rokovania na najvyššej úrovni zatiaľ nie je jasný. Problémov, ktoré federálne ministerstvo vnútra aj KGB v tomto čase riešilo bolo viac – od bezpečnostných cez koncepčné až po organizačné. Navyše z československej strany mohlo ísť aj o akési vyčkávanie „ako dopadne august“, keďže sa očakávali otvorené prejavy odporu proti komunistickému režimu.

Na zasadnutí štábu 1. námestníka FMV 21. augusta 1989 informoval Lorenc o nadchádzajúcom rokovaní delegácie FMV v ZSSR. Uložil náčelníkovi Správy pasov a víz ZNB spracovať informáciu o našich zámeroch v súvislosti s výjazdmi čs. občanov

do zahraničia, vrátane stručného prehľadu vývoja emigrácie a správu aj v ruskom preklade predložiť do 25. augusta. Náčelníkom ním riadených útvarov zadal spracovať a do 25. augusta predložiť námety a problémy, ktoré by mohli byť s KGB konzultované.³

Do Moskvy odcestovala československá delegácia v pôvodne schválenom zložení; až na 1. zástupca I. správy ZNB pplk. PhDr. Viléma Václavka. Ako tlmočníčka sa k čs. delegácii pripojila ešte pplk. Nina Ebrová.⁴

Členmi sovietskej delegácie, ktorú viedol predseda KGB arm. gen. Vladimír Alexandrovič Krjučkov, boli: 1. podpredseda KGB arm. gen. Filip Denisovič Bobkov; náčelník V. správy KGB genmjr. Jevgenij Fjodorovič Ivanov; náčelník VI. správy KGB genmjr. Nikolaj Andrejevič Savenkov; 1. zástupca náčelníka I. hlavnej správy KGB genpor. Viktor Fjodorovič Gruško; vedúci „zastupiteľstva“ (tj. hlavný poradca) KGB pri federálnom ministerstve vnútra genmjr. Boris Nikolajevič Voskobojnikov a náčelník medzinárodného odboru KGB plk. Vladimír Ivanovič Belokurov.

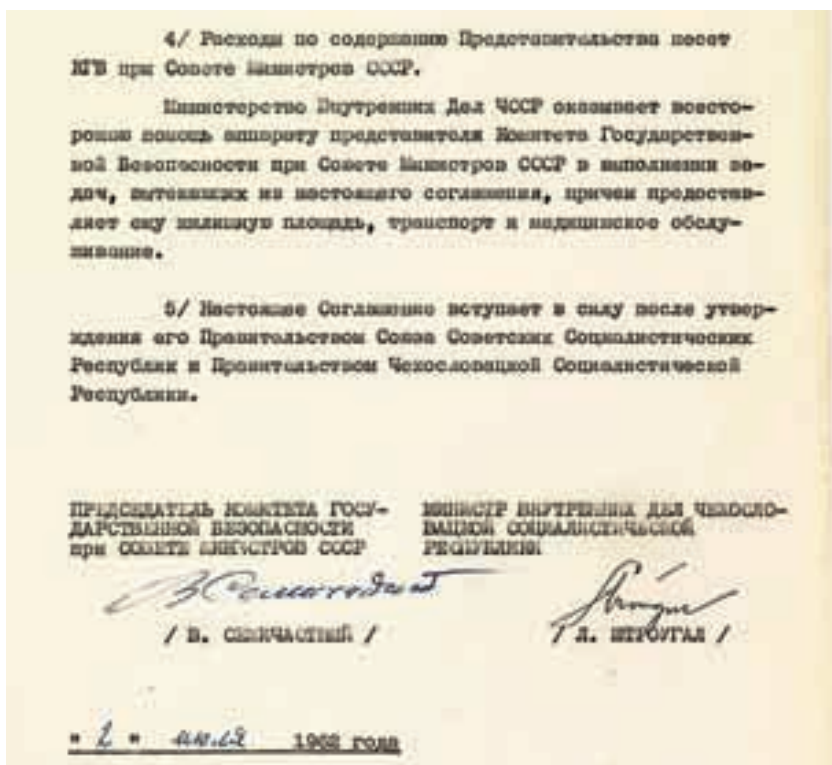
Oficiálny program rokovania začal informáciou a rozhovormi vedúcich delegácií o bezpečnostnej situácii. Po vystúpení federálneho ministra vnútra Františka Kincla sa sovietska strana zaujímala o augustové udalosti a ich neočakávané „hladký“ priebeh. Predseda KGB V. A. Krjučkov uviedol, že KGB v auguste 1989 očakávala vznik vážnych problémov a miernym priebehom boli prekvapení.⁵ Vzhľa-

2 Náčelník I. správy ZNB plk. Karel Vodrážka (nar. 1933), krycím menom „Budín“, zomrel dva mesiace po svojom menovaní 30. 6. 1989 a bol v delegácii následne nahradený povereným zástupcom pplk. Vilémom Václavkom, krycím menom „Kainar“.

3 ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Organizace a řízení represe v ČSSR*, s. 535.

4 Pplk. Nina Ebrová (nar. 1931) pôsobila v službách MV od 11. 1. 1954 ako prekladateľka Správy civilnej obrany. Od 1. 4. 1958 pracovala na sekretariáte námestníka ministra vnútra genmjr. Ludvíka Hlavačku, od 1. 11. 1959 na spojovacom odbore MV, od 1. 7. 1964 na VII. správe MV a od 1. 3. 1969 na správe spojenia MV ČSR. Od 1. 4. 1969 pracovala vo funkcii prekladateľa na II. správe FSSS (FMV). Od 1. 1. 1984 bola zaradená vo funkcii starší referent špecialista oddelenia zahraničného protokolu odboru pre medzinárodné styky a od 1. 6. 1984 ako starší referent špecialista kancelárie MV ČSSR (po reorganizácii k 1. 10. 1988 starší referent špecialista kancelárie ministra vnútornej a organizačnej správy FMV). K 31. 12. 1989 bola uvoľnená zo služobného pomeru príslušníka ZNB.

5 LORENC, Alojz: *Ministerstvo strachu? Neskartované spomienky generála Lorenca*. Archa, Bratislava 1992, s. 160.

Podpisy pod Dohodou o spolupráci mezi ministerstvem vnitra ČSSR a Výborem státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR z 2. července 1962 Foto: ABS

dom na situáciu v Poľsku a Maďarsku zaujímalu sovietsku stranu informácia, či československé stranícke vedenie nehodlá viesť dialóg s občianskymi zoskupeniami. Minister Kincl vo svojej odpovedi potvrdil, že normalizačné vedenie dialógu s opozíciou neplánuje.

Predseda KGB sa vo svojom príspevku venoval ekonomickým a politicko-spoločenským reformám a problémom, ktoré súviseli s ich uskutočňovaním (vo vnútrostraníckej, environmentálnej, právnej, národnostnej, hospodárskej oblasti a v hromadných oznamovacích prostriedkoch). Uviedol, že ZSSR v súčasnej dobe prežíva *najťažšie obdobie prestavby*, pričom vedenie KSSZ a Sovietskeho zväzu očakávalo rýchlejší a bezkonfliktnejší priebeh

reformiem. Z jeho slov bolo zrejmé, že KGB sa s reformami stotožňuje a uznáva chyby, ktoré sa robili v minulosti (napr. tzv. *veliteľsko-direktívna metóda práce KSSZ*). Východiska zo súčasnej situácie videla sovietska strana v dokončení prestavby, aktívnom politickom boji a opätovnom získaní podpory mäs, právnej reforme, zmene propagandy a ofenzívnom poukazovaní na vymoženosti socialistického štátu a zmene metód riešenia problémov v spoločnosti. Arm. gen. Krjučkov ďalej uviedol, že sa v priebehu reformiem objavili otvorené útoky na existenciu KGB, ktoré načas ochromili činnosť Štátnej bezpečnosti. Informoval o príprave zákona o Štátnej bezpečnosti a opatreniach na vymenenie republikových výborov KGB spod závislosti

na miestnych správnych orgánoch. V závere svojho vystúpenia sa venoval medzinárodnej situácii a činnosti zahraničných spravodajských služieb.

Potom nasledovali pracovné rokovania jednotlivých členov delegácií. O činnosti a ďalšej spolupráci Štátnej bezpečnosti a KGB rokoval 1. námestník genpor. Lorenc s arm. gen. F. D. Bobkovom. O činnosti a ďalšej súčinnosti rozviedky a kontrarozviedky rokovali zástupcovia uvedených útvarov. Posledný deň sa konalo stretnutie federálneho ministra vnútra F. Kincla s ministrom vnútra ZSSR Vadimom V. Bakatinom⁶, ktorého sa zúčastnil aj náčelník vnútornej a organizačnej správy FMV plk. JUDr. Milouš Krása, CSc. a náčelník vnútornej správy KGB genpor. B. I. Konovalov. Predmetom rokovania bolo zhodnotenie verejnobezpečnostnej situácie a vzájomnej spolupráce rezortov vnútra.

Pracovné stretnutie 1. námestníka federálneho ministerstva vnútra s 1. podpredsedom KGB F. D. Bobkovom, ktoré podľa slov Alojza Lorenca prebehlo v *priateľskom a pracovnom ovzduší*, sa týkalo zhodnotenia operatívnej situácie a zmien prebiehajúcich v oboch bezpečnostných aparátoch (konceptných aj organizačných). F. D. Bobkov sa vyjadril, že KGB má o situácii v krajine dobrý prehľad. Za vážny problém označil zníženie straníckej disciplíny, stratu kontroly nad hromadnými oznamovacími prostriedkami, aktivizáciu zahraničných spravodajských služieb a zložitú situáciu v ekonomike. Z jeho slov ďalej vyplynulo, že v KGB sa uskutočňujú isté konceptné zmeny (charakterizované ako *prechod od postihovania názorov a ich rozširovania k ochrane štátneho zriadenia*), ktoré si vyžadujú reorganizáciu útvarov a prípravu kádrov schopných pracovať v nových, zložitých podmienkach.

6 Vadim Viktorovič Bakatin (1937) bol ministrom vnútra ZSSR v rokoch 1988 - 1990, od 23. 8. do 6. 11. 1991 bol posledným predsedom KGB. Viac pozri: BAKATIN, V. V.: *Izbaľenie ot KGB*. Moskva 1992.

Armádní generál Vladimír Alexandrovič Krjučkov, v letech 1988–1991 předseda KGB
Foto: repro Neznámé špionážní operace

Jurij Vladimirovič Andropov byl předsedou KGB v letech 1967–1982
Foto: repro Studená válka

enkach. V Lorencovej informácii z pracovného stretnutia, ktorá bola pripojená k správe náčelníka vnútornej a organizačnej správy FMV plk. Milouša Krásu z 1. septembra 1989, bola aj táto poznámka: *Sú presvedčení, že veci sa majú riešiť politickými prostriedkami, pretože mocenské zásahy situáciu zhoršujú.*⁷

Obsah vystúpenia genpor. Lorenca sa dá reprodukovat prostredníctvom pracovných téz k rokovaniu, ktoré sa zachovali z podkladov na cestu do ZSSR. Obsahujú charakteristiku súčasnej operatívnej situácie, zmien v prístupe zahraničných špeciálnych služieb a vnútorného nepriateľa a úloh, ktoré musí ŠtB ako reakciu na tieto zmeny uskutočniť, ako aj informácie o postupe na zabezpečenie úloh kontrarozvedky v období rokov 1990 – 1995, ktoré zachytávajú ciele reorganizácie z roku 1988 a ďalšie koncepčné zámery (stanovenie perspektívnych úloh, rozvoj nových foriem a metód práce, posilnenie centrálného riadenia kontrarozvednej

práce, výstavba automatizovaného informačného systému ŠtB a poznatkového fondu kontrarozvedky, skvalitnenie výberu nových príslušníkov ŠtB a vedecko-technický rozvoj kontrarozvedky).⁸ V závere pracovných téz bolo niekoľko námetov na konzultáciu, ktoré sa týkali prevažne metodiky práce, činnosti a spolupráce útvarov v ďalšom období. V rámci diskusie otvoril Lorenc aj otázku prehodnotenia udalostí roku 1968, ktorú mu uložil minister Kincl *údajne* na žiadosť generálneho tajomníka ÚV KSČ Milouša Jakeša. *Bola to pre mňa dosť trápna úloha, ale v rokovaní s prvým podpredsedom KGB som túto otázku otvoril. Z odpovede vyplývalo, že môj partner nevidí dôvod, prečo by ZSSR mal v tejto veci prejavovať iniciatívu, keďže to predovšetkým závisí od nášho politického vedenia.*⁹ Spoločné pracovné rokovanie bolo zavŕšené formálne: *obojsstranne bola ocenená dobrá súčinnosť medzi útvarmi kontrarozvedky FMV a KGB.*¹⁰

Deň pred oficiálnym skončením rokovaní, 30. augusta 1989, podpísali federálny minister vnútra Kincl a predseda KGB ZSSR Krjučkov novú základnú dohodu o spolupráci medzi federálnym ministerstvom vnútra a KGB (dokument č. 2) a protokol o výsledkoch rokovania (dokument č. 1). Platnosť dohody, ktorá nahradila dokument z roku 1972, bola uzavretá na 15 rokov s automatickým predĺžením na ďalších 5 rokov v prípade záujmu o ďalšiu spoluprácu. Jednotlivé body sa príliš nelíšili od predchádzajúcich; niektoré boli upravené štylisticky a terminologicky, iné doplnené na základe dlhodobej praxe (využívanie zjednotenej evidencie poznatkov o nepriateľovi). *Príkladajúce veľký význam rozšíreniu spolupráce v oblasti štátnej bezpečnosti* sa obe strany dohodli spolupracovať výmenou informácií, skúseností, delegácií, vzájomnou pomocou pri vykonávaní agentúrno-operatívnych, špeciálnych a kontrapropagandistických opatrení, odbornej príprave kádrov a dodávkami špeciálnej techniky.

Posledný deň sa uskutočnilo už spomínané stretnutie Františka Kincla s ministrom vnútra ZSSR V. V. Bakatinom. V závere rokovaní minister vnútra ČSSR pozval predsedu KGB a ministra vnútra ZSSR na pracovnú návštevu Československej socialistickej republiky. Nasledujúce rokovanie delegácií oboch rezortov sa malo uskutočniť o tri roky v Prahe.

Svoje pocity z rokovaní a pobytu v ZSSR s odstupom Alojz Lorenc opísal nasledovane: *Z rokovaní som získal dojem, že KGB celkom rešpektuje politickú líniu prestavby a svoju činnosť prispôsobuje jej potrebám. Nevypĺyvalo to len z oficiálnych, ale aj súkromných rozhovorov, ktoré som mal so svojimi partnermi. O problémoch*

7 ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Organizace a řízení represe v ČSSR*, s. 624.

8 Tamže, s. 536-540.

9 LORENC, Alojz: *Ministerstvo strachu?*, s. 160-161. Poľský Sejm odsúdil inváziu vojsk Varšavskej zmluvy do Československa už 17. augusta 1989, maďarský parlament tak učinil v priebehu septembra.

10 ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Organizace a řízení represe v ČSSR*, s. 625.

v krajine hovorili otvorene, ale v ich vyjadreniach som nepocítoval nič, čím by spochybňovali potrebu novej politiky. Našu situáciu nekomentovali, aj keď o jej vážnosti boli dobre informovaní... Na rokovaníach nik nikomu neradil ako by mali byť vnútorné problémy v Sovietskom zväze a v Československu riešené... môj pocit o strate gravitácie koalície odrážalo aj toto rokovanie. Práve tá vecnosť a prejav rešpektovania záujmov, menšie zdôrazňovanie koalíčných hľadísk tomu nasvedčovali. Pritom to všetko neznamenaloz rozpory alebo oslabovanie súčinnosti. Skôr naopak, pocítoval som, že všetko má prirodzenejší priebeh.¹¹

Posledná všeobecná dohoda o spolupráci bola podpísaná necelé tri mesiace pred pádom komunistického režimu v Československu. Ponovembrovou dohodou KGB s novým vedením federálneho ministerstva vnútra, ktorá však bola od počiatku neúčinná, podpísal v Moskve prvý nekomunistický minister vnútra Richard Sacher vo februári 1990.¹²

XXX

Dokument z roku 1989 rušil predchádzajúcu dohodu o spolupráci podpísanú 10. februára 1972 v Prahe ministrom vnútra ČSSR Radkom Kaskom a predsedom KGB pri Rade ministrov ZSSR Jurijem Vladimirovičem Andropovom, ktorá je editovaná ako dokument č. 3. Zahŕňovala výmenu informácií a materiálov získaných rozvedkou; operatívnych informácií o činnosti nepriateľských spravodajských služieb, ich príslušníkov a činnosti ideologicko-diverzných centier; výmenu skúseností; poznatkov o metódach činnosti a provokáciách špeciálnych služieb voči občanom oboch štátov, údajov a vyšetrovacích materiálov osôb obvinených z vyzvedačstva v prospech kapitalistických špeciálnych služieb a osôb, ktoré

s nimi v tejto oblasti spolupracujú voči ČSSR a ZSSR, ako aj všetkých informácií o podozrivých stykoch občanov ČSSR a ZSSR zo zastupiteľskými úradmi a cudzincami z kapitalistických štátov; učebných pomôcok, výsledkov vedecko-výskumných prác, sociologických prieskumov v oblasti operatívnej činnosti, vzoriek a dokumentácie k operatívno-technickým zariadeniam (vyrobených jednou zo zmluvných strán alebo získaných od nepriateľských špeciálnych služieb), ako aj informácií o najdôležitejších uzneseniach kolégií a rozkazoch ministra vnútra ČSSR a predsedu KGB.

Vzájomná pomoc sa mala uskutočňovať pri prenikaní do záujmových objektov, získavaní rozvedných informácií, realizácii aktívnych a rozvedných opatrení, výmene poznatkov na úseku prenikania do špeciálnych služieb, ideologicko-diverzných centier a pri vykonávaní špeciálnych opatrení za účelom získavania dôležitých dokumentov, pri vyhľadávaní a previerke osôb podozrivých z nepriateľskej činnosti a záujmových osôb, pri vykonávaní opatrení na zabezpečovanie utajovaných skutočností z oblasti politickej, vojenskej, ekonomickej a vedecko-technickej spolupráce a pri výskume a vývoji prototypov operatívno-technických prístrojov a zariadení. Československá strana sa zároveň zaviazala spolupracovať so zvláštnymi útvarmi KGB pri ochrane sovietskych vojsk „dočasne“ umiestnených na území ČSSR. Vzájomné styky a výmena operatívnych informácií mala prebiehať aj prostredníctvom náčelníkov útvarov ŠtB susediacich oblastí (alebo nimi poverených osôb). V zájmu plnení vzájomných záväzků sa mali udržiavať pravidelné styky, vzájomne konzultovať otázky činnosti a v prípade potreby uskutočňovať pracovné

schôdzky s cieľom prerokovania a zjednotenia zamerania a úloh v rozvednej a kontrarozvednej činnosti.

XXX

Nové zakotvenie vzájomnej spolupráce medzi štátnobezpečnostnými zložkami ministerstva vnútra ČSSR a sovietskou Štátnou bezpečnosťou sa odvodzujú od politických zmien realizovaných XX. zjazdom ÚV KSSS v roku 1956. Prvú komplexnú dohodu o spolupráci, ktorá aspoň formálne postavila ministerstvo vnútra ČSSR na úroveň KGB podpísali 2. júla 1962 Lubomír Štrougal a Vladimír Jefimovič Semičastnyj (viz dokument č. 4). *Ve snaže sjednotit úsilí v boji proti podvratné činnosti imperialistických štátů a za účelom koordinace rozvedné a kontrarozvedné činnosti při zajišťování státní bezpečnosti ČSSR a SSSR* sa obe inštitúcie zaviazali o.i. vymieňať si materiály a informácie rozvedného charakteru z politickej, hospodárskej, vojenskej a vedecko-technickej oblasti, ako aj o činnosti nepriateľskej emigrácie; operatívne a informatívne správy o formách a metódach práce cudzích spravodajských služieb, ich príslušníkov a agentúre, kanáloch spojenia a iných informácií, ktoré by mohli prispieť k zisteniu, podchytieniu alebo likvidácii nepriateľskej agentúry pôsojacej z vonku alebo vo vnútri oboch krajín, ako aj o operatívnej situácii v krajinách; dokumentácie a prototypov spravodajskej techniky a pod.

K dohode prikladáme nesignovaný opis Smernice pre predstaviteľov Výboru pre štátnu bezpečnosť z júna 1962 (dokument č. 5), ktorý mal vymedzovať hranice činnosti sovietskych poradcov pri ministerstve vnútra ČSSR v Prahe a opis rezortnej dohody z decembra 1958 „o podmín-

11 LORENC, Alojz: *Ministerstvo strachu?*, s. 160-161.

12 ŽÁČEK, Pavel: „Sachergate“: prvni lustracní aféra. Nesnáze postkomunistické elity (nejen) se svazky Státní bezpečnosti. In: *Paměť a dějiny*, 2007, č. 1, s. 56.

kách vyslání sovětských odborníků, kteří poskytují pomoc a jiné služby ministerstvu vnitra Československé republiky“ (dokument č. 6), vycházející z medzivládní čs.-sovietskej dohody z 5. septembra 1958.

1.

1989, 30. august – Moskva. Protokol o výsledcích jednání mezi delegacemi federálního ministerstva vnitra Československé socialistické republiky a Výboru státní bezpečnosti Svazu sovětských socialistických republik

Ve dnech 28–31. srpna 1989 se v Moskvě uskutečnila jednání mezi delegacemi federálního ministerstva vnitra Československé socialistické republiky a Výboru státní bezpečnosti Svazu sovětských socialistických republik.

Jednání se zúčastnili:
za federální ministerstvo vnitra ČSSR.
– ministr vnitra ČSSR – vedoucí delegace genpor. Ing. František KINCL

genpor. Ing. Alojz LORENC, CSc.
– I. náměstek ministra vnitra ČSSR
plk. JUDr. Milouš KRÁSA, CSc.
– náčelník vnitřní a organizační správy FMV
pplk. Vilém VÁCLAVEK
– I. zástupce náčelníka I. správy SNB¹³

plk. PhDr. Karel VYKYPĚL
– náčelník II. správy SNB
pplk. JUDr. František KUBÁNEK¹⁴
– náčelník odboru pro mezinárodní styky vnitřní a organizační správy FMV
plk. Ing. Jaroslav KRTIČKA, CSc.¹⁵
– představitel FMV při VStB SSSR

za Výbor státní bezpečnosti SSSR:
– předseda Výboru státní bezpečnosti – vedoucí delegace armádní generál KRJUČKOV V. A.¹⁶
armádní generál BOBKOV F. D.¹⁷
– I. náměstek předsedy Výboru státní bezpečnosti
genmjr. IVANOV E. F.¹⁸
– náčelník správy
genmjr. SAVENKOV N. A.^{18a}
– náčelník správy
genpor. GRUŠKO V. F.¹⁹

– I. zástupce náčelníka Hlavní správy
genmjr. VOSKOBOJNIKOV B. N.²⁰
– vedoucí zastoupení VStB SSSR při FMV ČSSR
plk. BĚLOKUROV V. I.
– náčelník mezinárodního odboru VStB SSSR²¹

V průběhu jednání, která probíhala v duchu bratrského přátelství a vzájemného porozumění, si strany vyměnily názory na aktuální mezinárodní otázky, vzájemně se informovali o vnitřní a operativní situaci ve svých zemích, hlavních směrech a úkolech v rozvědné a kontrarozvědné práci bezpečnostních orgánů, vyplývajících ze závěrů XVII. sjezdu Komunistické strany Československa a XXVII. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu.²²

Při hodnocení výsledků součinnosti za uplynulé 4 roky strany konstatovaly, že spolupráce mezi federálním ministerstvem vnitra ČSSR a Výborem státní bezpečnosti SSSR, založená na pevných principech marxismu-leninismu a socialistického internacionalismu, se rozvíjela se stoupající tendencí, stala se konkrétnější a efektivnější, což

- 13 Pplk. PhDr. Vilém Václavek (nar. 1944) bol k 1. 7. 1989 menovaný do funkcie 1. zástupcu náčelníka I. správy ZNB, z ktorej bol odvolaný 31. 1. 1990. V roku 1978 absolvoval trojmesačný kurz pri rozviednej škole KGB v Moskve a v roku 1985 mesačný kurz pre nomenklatúrne kádre ÚV KSČ na VŠ F. E. D. KGB v Moskve.
- 14 Pplk. JUDr. František Kubánek (nar. 1943) pôsobil od 1. 8. 1987 ako náčelník odboru pre medzinárodné styky. V roku 1981 absolvoval diaľkovú štúdiu VŠ ZNB v Bratislave a v roku 1984 dvojmesačný kurz pre náčelníkov OS ZNB na VŠ F.E.D. KGB a Akadémii MV ZSSR v Moskve.
- 15 Plk. Ing. Jaroslav Krტიčka, CSc. (nar. 1932) pôsobil od 1. 8. 1987 v Moskve pri ZÚ ČSSR ako predstaviteľ FMV. V rokoch 1973 – 1975 absolvoval niekoľkomesačné študijné pobyty v rámci vedeckej aspirantúry na VŠ F. E. D. KGB v Moskve. K jeho činnosti pozri BLAŽEK, Petr: Rezydentura FMV v Sovětském svazu. Postavení, činnost a personální obsazení v roce 1989. In: GRUŠKOVÁ, Alexandra (ed.): *Aktivita NKVD/KGB a ich spolupráca s tajnými službami v strednej a východnej Európe, 1945-1989. Zborník z medzinárodnej konferencie.* ÚPN. Bratislava 2008, s. 236-258.
- 16 Arm. gen. Vladimír Alexandrovič Krjučkov (1924-2007) bol 26. 12. 1974 menovaný náčelníkom I. hlavnej správy KGB pri Rade ministrov ZSSR, od 23. 11. 1978 navyše zástupcom predsedu KGB; od 1. 10. 1988 do 21. 8. 1991 predseda KGB.
- 17 Arm. gen. F. D. Bobkov bol od 23. 5. 1969 do 15. 2. 1982 náčelníkom V. správy KGB (ideodiverzné centrá). Do funkcie 1. podpredsedu KGB bol menovaný 16. 2. 1982. Pozri: BOBKOV F. D.: *KGB i vlast.* Moskva 1995.
- 18 Genmjr. Jevgenij Fjodorovič Ivanov bol náčelníkom V. správy KGB od mája 1989. Vo funkcii nahradil genpor. Ivana Pavloviča Abramova, ktorý riadil V. správu KGB od januára 1983.
- 18a Genmjr. N. A. Savenkov se v dubnu 1989 stal náčelníkom VI. správy KGB a členom Kolegia KGB SSSR.
- 19 Genpor. Viktor Fjodorovič Gruško ako 1. zástupca náčelníka Hlavnej správy rozviedky KGB riadil činnosť politickej rozviedky.
- 20 Genmjr. Boris Nikolajevič Voskobochnikov (nar. 1936) bol od mája 1989 hlavným predstaviteľom KGB a vedúcim skupiny príslušníkov KGB pri FMV. Vo funkcii nahradil genmjr. Vladimíra Pavloviča Burdina (1922), ktorý sa po infarkte na jar 1989 vrátil do ZSSR.
- 21 Plk. Vladimír Ivanovič Belokurov pôsobil od augusta 1982 ako poradca na XII. správe ZNB (Správa kontrarozviedky ZNB v Bratislave).
- 22 Srov. XVII. sjezd KSČ. Praha, 24. – 28. března 1986. Svoboda, Praha 1986; XXVII. sjezd KSSS. Moskva, 25. února – 6. března 1986. Svoboda, Praha 1987.

prispělo k řešení úkolů při zajišťování bezpečnosti ČSSR, SSSR i celého socialistického společenství.

Účastníci jednání zdůraznili, že v uplynulém období bezpečnostní orgány obou zemí, vycházejíc z úkolů, stanovených ústředními výbory KSC a KSSS, aktivně přispívaly k realizaci koordinovaného zahraničně politického kursu ČSSR a SSSR. S uspokojením konstatovali, že dynamická a konstruktivní politika KSSS, založená na filosofii nového myšlení²³, podepsání a ratifikace Smlouvy o likvidaci raket středního a kratšího doletu²⁴, rozhodnutí ČSSR, SSSR a dalších společenství států o snížení svých ozbrojených sil, výzbroje a vojenských výdajů²⁵, „plán Jakeše“ na vytvoření zóny důvěry a spolupráce na linii dotyku zemí socialistického společenství²⁶ napomohly prohloubení procesu uvolňování mezinárodního napětí, vytvořily předpoklady pro pevnější a stabilnější mír na celém světě.

Strany dospěly k závěru, že dvoustranná spolupráce bezpečnostních orgánů ČSSR a SSSR přispěla ke zvýšení efektivity práce při odhalování nepřátelských plánů imperialistických států, především USA, k zabránění rozvědné a podvrtné činnosti speciálních služeb a center ideologické diverze, reakčních emigrantských, nacionalistických, sionistických a dalších zahraničních organizací.²⁷

V průběhu jednání strany stanovily prioritní zaměření rozvědné a kontrarozvědné práce do budoucna; poukázaly na to, že součinnost bezpečnostních orgánů obou zemí nabý-

vá zvláštní význam v současné době, kdy KSC a KSSS provádějí širokou přestavbu sociálně ekonomického života československé a sovětské společnosti. V těchto podmínkách bezpečnostní orgány musí pozorně odhalovat takové akce speciálních služeb nepřítele, které se mohou negativně projevit na přestavbě, zpomalit tempo a bránit jejímu vývoji, oslabit její působení na československé a sovětské pracující.

Strany konstatovaly, že důležitým [úkol] v zaměření činnosti bezpečnostních orgánů obou zemí zůstává napomáhat při realizaci koordinované zahraničně politické linie KSC a KSSS, zejména v boji za bezjaderný svět, za vytvoření komplexního systému mezinárodní bezpečnosti. V této souvislosti vzrůstá úloha realizace rozsáhlých akcí k ovlivňování vedoucích a politických kruhů cizích zemí, k neutralizaci nepřátelských sil, prosazování pravdy o přestavbě, lépe zaměřené práce na včasné odhalování a maření protisocialistických kampaní.

Účastníci jednání považují za účelné přijmout dodatečná opatření k aktivizaci rozvědné práce a dohodli se soustředit hlavní úsilí na získání včasných informací o podvrtné činnosti nepřítele, především USA a jejich spojenců v NATO, jejich přípravě k vojenskému napadení socialistických zemí a na získávání údajů z prioritních problematik vědeckotechnické rozvědky, které jsou předmětem zájmu obou stran.

Strany se dohodly, že kontrarozvědná práce součástí FMV ČSSR a VStB

SSSR musí být zaměřena především na zvýšení kvality a efektivity boje s agenturní činností, s radioelektronikou a dalšími druhy technické rozvědky, s nepřátelskými akcemi protivníka k ochromení ekonomiky, s ideologickou diverzí, s činností nacionalistických, sionistických, teroristických a dalších zahraničních organizací.

Strany se dohodly, že i nadále budou provádět vzájemné konzultace k otázkám operativní činnosti orgánů státní bezpečnosti Československa a Sovětského svazu, vyměňovat si zkušenosti a provádět vzájemné kontakty za účelem koordinace plánů součinnosti a konkrétních opatření po pracovních liniích.

Shledávají nutnost další spolupráce a jejího zdokonalování vedoucí delegací federálního ministerstva vnitra ČSSR a Výboru státní bezpečnosti SSSR na pokyn vlády Československé socialistické republiky a vlády Svazu sovětských socialistických republik podepsali novou Dohodu o spolupráci mezi FMV ČSSR a VStB SSSR.²⁸

Strany se dohodly, že dnem podpisu nové Dohody pozbývají platnosti Dohoda o spolupráci mezi FMV ČSSR a VStB SSSR ze dne 10. 2. 1972²⁹ a Protokoly o výsledcích z jednání mezi delegacemi FMV ČSSR a VStB SSSR z 31. května 1974, 30. srpna 1976, 11. června 1980 a 14. listopadu 1984.

Účastníci jednání se dohodli na provedení řádného setkání vedoucích představitelů obou zemí za 3 roky v Praze za účelem posouzení výsledků součinnosti, jakož i opatření k jejímu dalšímu prohloubení a rozvoji.³⁰

23 Pozri. GORBAČOV, S. Michail: *Přestavba a nové myšlenie pre našu krajinu a pre celý svet*. Pravda, Bratislava 1987.

24 Zmluvu o likvidácii rakiet stredného a krátkeho doletu (INF) popísali M. S. Gorbačov a R. Reagan 8. 12. 1987 vo Washingtone.

25 Jednostranné zníženie ozbrojených síl a výzbroje ZSSR oznámil M. S. Gorbačov na pôde OSN v New Yorku v decembri 1988.

26 Návrh na vytvorenie pásma dôvery, spolupráce a dobrých susedských vzťahov na linii dotyku štátov Varšavskej zmluvy a Severoatlantického paktu predložil M. Jakeš vo februári 1988.

27 Pozri: KOŠICKÝ, Patrik - ŽÁČEK, Pavel: Československo-sovětská agenturně operativní spolupráce. StB a KGB proti tzv. ideodiverzním centrům, 1987-1989. In: *Památ národa*, 2006, č. 3, s. 36-53.

28 Pozri dokument č. 2.

29 Pozri dokument č. 3.

30 K rokovania kvôli novembrovým udalostiam v Československo došlo už vo februári 1990, keď bola ministrom vnútra Richardom Sacherom v Moskve podpísaná nová dohoda, ktorá však nebola naplnená. ŽÁČEK, Pavel: „Sachergate“, s. 56.

Ministr vnútra ČSSR a předseda Výboru státní bezpečnosti SSSR podají zprávu o uskutečněných jednáních ústřednímu výboru Komunistické strany Československa a ústřednímu výboru Komunistické strany Sovětského svazu.³¹

[...]³²

Archiv bezpečnostních složek, f. Kollegium ministra vnútra ČSSR, přír. 559. Originál strojopisu, 5. s.; www.ustrcr.cz/cs/mezinarodni-spoluprace (vrátane ruskej verzie).

2.

1989, 30. august – Moskva. Dohoda o spolupráci mezi federálním ministerstvem vnútra Československé socialistické republiky a Výborem Státní bezpečnosti Svazu sovětských socialistických republik

Federální ministerstvo vnútra Československé socialistické republiky a Výbor Státní bezpečnosti Svazu sovětských socialistických republik, dále jen „smluvní strany“, vedeny přáním upevňovat a rozvíjet spolupráci při zajišťování státní bezpečnosti svých zemí a celého socialistického společenství, spojovat a koordinovat své úsilí v boji proti imperialistickým státům a podvratné činnosti jejich speciálních služeb na základě zásady socialistického internacionalismu, v souladu se závazky Československé socialistické republiky a Svazu sovětských socialistických republik, vyplývajícími z Varšavské smlouvy o přá-

telství, spolupráci a vzájemné pomoci³³, se dohodly takto:

Článek I

1. Přiřkládajíce velký význam rozšíření spolupráce v oblasti státní bezpečnosti obou zemí, smluvní strany se dohodly spolupracovat následujícími formami:

- výměna získaných informací,
- vzájemná pomoc při provádění agenturně operativních, speciálních a kontrapropagandistických opatření zaměřených na odhalování a marení agresivních plánů a záměrů protivníka,
- výměna delegací a zkušeností z operativně služební činnosti,
- vzájemné dodávky speciální techniky prostřednictvím příslušných zahraničně obchodních organizací nebo na základě platných dohod mezi smluvními stranami,
- poskytování pomoci při přípravě kádrů.

2. Další formy spolupráce mohou být stanoveny po vzájemném souhlasu obou stran.

Článek II

1. Strany si budou vyměňovat:

- rozvědné informace politického, vojenskostrategického, ekonomického a vědeckotechnického charakteru, zejména o USA a jejich spojencích v NATO a poznatky o přípravě protivníka k nenadálému raketojadernému napadení³⁴,

- informace o speciálních, včetně technických služeb protivníka, jejich kádrovém složení a agentuře, formách a metodách činnosti, centrech ideologické diverze, reakční emigraci, sionistických, nacionalistických, teroristických a jiných organizacích provádějících nepřátelskou činnost proti ČSSR, SSSR a dalším státům socialistického společenství,
- informace o provokacích speciálních služeb protivníka vůči občanům obou zemí,
- údaje získané v průběhu vyšetřování případů odhalených kádrových pracovníků a agentů speciálních služeb využívaných protivníkem proti ČSSR a SSSR, nebo majících spojení na jejich území,
- informace o kontaktech československých a sovětských občanů s občany kapitalistických států podezřelými z nepřátelské činnosti proti zemím socialistického společenství,
- zkušenosti z boje proti podvratné činnosti speciálních služeb protivníka, včetně technických, proti ideologické diverzi, teroristickým akcím a nepřátelské činnosti protisocialistických, nacionalistických, klerikálních, sionistických a revizionistických elementů,
- zkušenosti z využívání prostředků výpočetní techniky v praktické činnosti orgánů Státní bezpečnosti, včetně programátorských matematických prostředků, používaných při vypracování a využívání automatizovaných informačních systémů /AIS/³⁵

31 Text Zprávy o výsledcích jednání ministra vnútra ČSSR na VStB SSSR a MV SSSR ve dnech 28. – 31. srpna 1989, zpracovaný 1. 9. 1989 náčelníkem VOS FMV plk. JUDr. Milouše Krásou, CSc., vrátane Informace z pracovního jednání I. NMV ČSSR s. genpor. A. LORENCE, CSc. s I. místopředsedou V StB SSSR s. gen. armády BOBKOVEM F. D., predloženej SÚV KSČ, bol publikovaný in: ŽÁČEK, Pavel (ed.): Organizace a řízení represe v ČSSR. Operační štáby generála Lorence 1988 – 1989. Edice dokumentů. *Securitas Imperii*, 1998, č. IV/3, s. 618-625.

32 Protokol za ministerstvo vnútra ČSSR podpísal minister genpor. František Kincl a za KGB SSSR předseda arm. gen. Vladimír Alexandrovič Kružčkov.

33 Zmluva o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci bola podpísaná vo Varšave 14. 5. 1955. Protokol o jej predložení bol podpísaný vo Varšave 26. 4. 1985. Text Vašavskej zmluvy pozri: *Organizace Varšavské smlouvy. Dokumenty a materiály 1955 až 1980*. Naše vojsko - Svoboda. Praha 1980.

34 Srov. ŽÁČEK, Pavel: Za mír a socialismus do trpkého konce. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 2008, č. 6, s. 325-366.

35 Tamže, s. 356.

- informace o nejdůležitějších usneseníh kolegii a normativních aktech FMV ČSSR a VStB SSSR zájímavých obě smluvní strany.

2. Předané informace nemohou být postoupeny třetí straně bez souhlasu předávající strany.

Článek III.

1. Smluvní strany budou koordinovat úsilí a poskytovat si vzájemně pomoc:

- při provádění rozvědně operativních opatření zaměřených na proniknutí do důležitých objektů protivníka, zvláště USA a jejich spojenců v NATO, při získávání rozvědných informací o příznacích bezprostřední přípravy k nenadálému raketojadernému napadení států socialistického společenství,

- při provádění dlouhodobých aktivních opatření, zaměřených na odhalování a maření agresivních záměrů protivníka, na dosažení dohodnutých cílů politiky KSČ a KSSS na mezinárodním fóru,

- při společném využívání systému sjednocené evidence poznatku o protivníkovi /SSEP/³⁶, jeho zdokonalování vkládáním do paměti informací o hlavních objektech protivníka³⁷,

- při organizování rozvědné činnosti po všech liniích efektivní operativní vzájemné součinnosti na úrovni rezidentur v třetích zemích,

- při kontrarozvědné práci proti speciálním službám protivníka a institucím, které jsou jimi využívány k maskování nepřátelské činnosti, proti centrům ideologické diverze, emigrantským, sionistickým, naci-

onalistickým, teroristickým a jiným nepřátelským organizacím, při odhalování a zamezení nepřátelské činnosti jejich pracovníků a agentury, antisocialistických elementů působících proti ČSSR a SSSR a rovněž při přípravě a realizaci speciálních opatření k získávání důležitých dokumentačních materiálů protivníka,

- při uskutečňování společných operativních opatření zaměřených na včasné odhalování a zamezování podvratných akcí protivníka v ekonomických objektech, dopravě a spojích, kanálech mezinárodní dopravy a spojení,

- při rozpracování a provádění opatření na ochranu státního tajemství SSSR, ČSSR a dalších zemí socialistického společenství v politické, vojenské, ekonomické a vědeckotechnické oblasti,

- při pátrání a prověrce osob, které spáchaly nebo jsou podezřelé ze spáchání protistátních trestných činů, z páchání nepřátelské činnosti, které jsou objekty společného operativního zájmu, při vyšetřování jednotlivých trestných případů,

- při zajišťování bezpečnosti stranických a vládních delegací, které navštěvují obě země,

- při kontrarozvědném zabezpečení nejdůležitějších objektů ekonomické integrace a specialistů SSSR a ČSSR pracujících v národohospodářských objektech smluvních stran.

2. V zájmu efektivnějšího a racionálního využívání operativních sil a prostředků se v neodkladných případech budou provádět koordinované akce /v uvedených směrech a objektech/

společně, nebo tou smluvní stranou, která má příznivější možnosti pro jejich uskutečnění.

Článek IV

1. Za účelem zajištění bezpečnosti sovětských vojenských jednotek, příslušníků armády a členů jejich rodin nacházejících se dočasně na území Československa, bude zvláštní odbor Výboru Státní bezpečnosti při Střední skupině vojsk Sovětské armády, v dohodě se zastoupením VStB udržovat kontakty s federálním ministerstvem vnitra ČSSR, vzájemně si vyměňovat operativní informace a společně provádět agenturně operativní opatření.³⁸

2. Smluvní strany budou rovněž spolupracovat a využívat dané agenturně operativní možnosti k zajištění bezpečnosti opatření, prováděných velením Spojených ozbrojených sil Varšavské smlouvy, a budou rovněž společně rozpracovávat speciální služby protivníka, provádějící podvratnou činnost proti sovětským vojskům, dočasně dislokovaným na území ČSSR. Budou přijímat nezbytná opatření k zamezení úniku utajovaných skutečností o ozbrojených silách SSSR a ČSSR a Spojených ozbrojených silách organizace Varšavské smlouvy.

3. Za účelem zvýšení efektivnosti spolupráce zvláštní odbor Výboru Státní bezpečnosti SSSR při Střední skupině sovětských vojsk mohou [?] navazovat přímé kontakty s vedoucími pracovníky územních orgánů SNB v místech dislokace sovětských

36 K systému SSEP pozri RENDEK, Peter: Systém zjednotenej evidence poznatkov o nepriateľovi. In: *Pamäť národa*, roč. 1, 2005, č. 2, s. 62-74; TOMEK, Prokop: Ambiciózní, ale neúspěšný pokus. Systém sjednocené evidence poznatků o nepříteli. In: BLAŽEK, Petr a kol.: *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968 - 1989*. Praha 2005, s. 223-243; TOMEK, Prokop: *Systém sjednocené evidence poznatků o nepříteli v československých podmínkách*. ÚSTR. Praha 2008.

37 ŽÁČEK, Pavel: *Za mír a socialismus*, s. 352.

38 Spolupráca útvarov KGB a ŠtB v tejto oblasti prebiehala v zmysle súčinnostných plánov. Na centrálnej úrovni spolupracovala II. správa FMV so zvláštnym odborom KGB v Miloviciach, na Slovensku XII. správa FMV a krajské správy ŠtB so zvláštnym odborom KGB vo Zvolene.

vojsk, za účelem společného rozpracovávání a realizace operativních opatření a výměny informací zájímavých obě strany.

Článek V

1. Smluvní strany budou upevňovat a rozšiřovat spolupráci mezi pohraničními vojsky, přijímat opatření směřující ke zvýšení bojeschopnosti a k organizaci spolehlivé ochrany státních hranic. V zájmu dalšího rozvoje přátelských vztahů mezi oběma zeměmi budou v rámci příslušné mezivládní dohody zjednodušovat a zdokonalovat odbavení delegací, jednotlivých občanů a nákladu na hranicích.

2. Vedoucí pracovníci orgánů Státní bezpečnosti sousedících krajů ČSSR a SSSR nebo jimi zplnomocněné osoby, a rovněž vedoucí pracovníci rozvědných orgánů pohraničních vojsk, budou udržovat vzájemné kontakty, vyměňovat si operativní informace k otázkám, které jsou v jejich kompetenci, a které zájímají obě strany. V nezbytných případech budou rozpracovávat a provádět společná agenturně operativní opatření.

Článek VI

Za účelem zvýšení úrovně přípravy k činnosti v podmínkách krizových situací a válečného stavu, smluvní strany se zavazují uskutečňovat spolupráci v otázkách zabezpečení mobilizační připravenosti:

– jednotek Státní bezpečnosti cestou vzájemné výměny informace o zásadách plánování a praktického provádění mobilizačních opatření, postupu materiálně technického zabezpečení, vytvoření podmínek pro ochranu života příslušníků, a také o dalších otázkách společného zájmu,
– po linii rezidentur – v souladu s článkem 15 „Protokolu o zásadních principech spolupráce I. správy FMV ČSSR a I. hlavní správy VStB SSSR na úrovni rezidentur“ z roku 1985,

– zastoupení FMV ČSSR při VStB SSSR a zastoupení VStB při FMV ČSSR cestou Dohody o mobilizačních opatřeních s přijímací smluvní stranou.

Článek VII

Smluvní strany budou nadále rozvíjet spolupráci při vývoji a výrobě vzorku speciální techniky, včetně jejich vzájemné výměny a výměny dokumentace k nim, v souladu s platnou dohodou o vzájemné pomoci při zajišťování prostředků operativní techniky.

Článek VIII

Výbor Státní bezpečnosti SSSR bude provádět přípravu operativních pracovníků orgánů Státní bezpečnosti Československé socialistické republiky ve svých školských zařízeních s tím, že náklady spojené s jejich výukou a pobytem hradí československá strana. Počet studujících, podmínky jejich finančních náležitostí a další otázky spojené se studiem se dojednávají mezi smluvními stranami. Vzájemná výměna učebních pomůcek a vědeckých poznatků v oblasti operativní činnosti bude prováděna bezplatně.

Článek IX

Smluvní strany budou napomáhat upevňování a rozvoji dvoustranných styků stranických a mládežnických organizací FMV ČSSR a Výboru Státní bezpečnosti SSSR s cílem výchovy příslušníků v duchu socialistického internacionalismu, mobilizace jejich úsilí k úspěšnému řešení úkolů.

Článek X

Za účelem dalšího zdokonalování organizace zdravotnické služby pracovníků FMV ČSSR a Výboru Státní bezpečnosti SSSR budou smluvní strany pokračovat ve vzájemné výměně zkušeností, metodik léčení jednotlivých druhů nemocí, jakož i ve výměnných rekreačních pobytech

/na poukazy/ vedoucích pracovníků v sanatoriích partnera v počtu dohodnutém mezi smluvními stranami.

Článek XI

1. Za účelem zabezpečení plnění vzájemných závazků vyplývajících z této Dohody, budou smluvní strany pokračovat v osvědčené praxi periodického vyhodnocování vzájemné spolupráce, koordinace úkolů pro následující období, sestavování perspektivních plánů spolupráce a výčtu objektů společného zájmu po linii rozvědné a kontrarozvědné práce.

2. Smluvní strany budou v souladu s plány, které jsou každoročně schvalovány, udržovat pravidelné kontakty a uskutečňovat pracovní setkání za účelem výměny zkušeností a koordinace konkrétních otázek a opatření.

3. Náklady spojené s pobytem delegací nebo jednotlivých osob, vyslaných za účelem uvedeným v předchozích člancích této Dohody, nebo na pozvání, hradí přijímací smluvní strana. Při uskutečňování neplánovaných pracovních setkání náklady hradí smluvní strana, z jejíhož podnětu se setkání uskuteční.

4. Vysílání specialistů za účelem poskytnutí technické pomoci bude prováděno prostřednictvím příslušných organizací za podmínek, jež jsou stanoveny v platných mezivládních dohodách.

Článek XII

1. Smluvní strany považují za nezbytné pověřit řešením praktických otázek spolupráce a udržováním styků mezi Výborem Státní bezpečnosti SSSR a federálním ministerstvem vnitra Československé socialistické republiky zastupitelství Výboru Státní bezpečnosti SSSR při federálním ministerstvu vnitra ČSSR; jeho početní stav je určován na základě dohody mezi smluvními stranami.

2. Za účelem řešení úkolů kontrarozvědného zabezpečení československých občanů na území SSSR a k provádění společných opatření s orgány Výboru Státní bezpečnosti SSSR, smluvní strany považují za účelné mít zastupitelství federálního ministerstva vnitra ČSSR při Výboru Státní bezpečnosti SSSR, jehož početní stav je určován na základě dohody mezi smluvními stranami.

Článek XIII

1. Federální ministerstvo vnitra ČSSR a Výbor Státní bezpečnosti SSSR hradí náklady spojené s pobytem pracovníků svého zastoupení u bezpečnostních orgánů druhé strany.

2. Federální ministerstvo vnitra ČSSR i Výbor Státní bezpečnosti budou na své náklady poskytovat pracovníkům zastoupení druhé strany místnosti a automobilovou dopravu pro služební potřeby, včetně oprav automobilů, byty s nábytkem, komunální služby a lékařskou péči.

Článek XIV

Tato Dohoda vstupuje v platnost dnem jejího podepsání na dobu 15 let; její platnost bude automaticky prodloužována na dalších 5 let, jestliže jedna ze smluvních stran neoznámí straně druhé, že se rozhodla Dohodu zrušit. V takovém případě sdělí své rozhodnutí 6 měsíců před uplynutím doby platnosti.

Článek XV

Dnem, kdy vstoupí v platnost tato Dohoda, pozbývá platnosti Dohoda o spolupráci mezi ministerstvem vnitra Československé socialistické republiky a Výborem Státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR ze dne 10. února roku 1972.³⁹

Dáno v MOSKVĚ 30. srpna roku 1989 ve dvou vyhotoveních, každé z nich v českém a ruském jazyce, přičemž obě znění mají stejnou platnost. [...]»⁴⁰

Archiv bezpečnostních složek, f. Odbor pro mezinárodní styky FMV, přírůstek č. 559/2. Originál strojopisu., 10 s.; <http://www.ustrcr.cz/cs/mezinarodni-spoluprace> (vrátane ruskej verzie).

3.

1972, 10. února – Praha. Dohoda o spolupráci mezi federálním ministerstvem vnitra Československé socialistické republiky a Výborem státní bezpečnosti při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik

Federální ministerstvo vnitra Československé socialistické republiky a Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik, vedeny přáním upevňovat a rozvíjet vzájemnou spolupráci v činnosti zajišťující bezpečnost státu, sjednocovat a koordinovat úsilí v boji proti imperialistickým státům a podvratné činnosti speciálních nepřátelských služeb, v souladu se závazky Československé socialistické republiky a Svazu sovětských socialistických republik, vyplývajícími z Varšavské smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, se rozhodly uzavřít tuto Dohodu:

Článek I

Smluvní strany si budou vzájemně vyměňovat:

- informace a materiály, které byly získány bezpečnostními orgány obou států po linii politické, vojenské, hospodářské a vědeckotechnické rozvědky o nepřátelských živlech;

- operativní informace o protivníkovi, o formách a metodách činnosti nepřátelských rozvědných a kontrarozvědných služeb, o orgánech ideologické diverze a jimi prováděných rozkladných akcích, o činnosti reakční emigrace, o sionistických centrech a dalších organizacích, které se zabývají nepřátelskou činností proti ČSSR, SSSR a ostatním státům socialistického tábora, o personálním obsazení a agentuře těchto služeb, orgánech, centrech a organizacích a o operativní situaci v zemích, které jsou objekty operativního zájmu smluvních stran;

- zkušenosti na úseku boje proti činnosti nepřátelských služeb rozvědky a kontrarozvědky, ideologické diverze a proti podvratným akcím vnitřních protisocialistických, nacionalistických, sionistických a revizionistických živlů;

- poznatky o způsobech činnosti a provokací speciálních nepřátelských služeb ve vztahu k občanům ČSSR a SSSR, údaje a vyšetřovací materiály o odhalených osobách, zabývajících se vyzvědačstvím, organizovaným protivníkem vůči ČSSR nebo SSSR anebo udržujícími styky k této činnosti na území těchto zemí, dále informace o podezřelých stycích občanů ČSSR a SSSR se zastupitelskými úřady i cizinci z kapitalistických zemí;

- bezplatně učební pomůcky, výsledky vědecko-výzkumných prací a sociologických průzkumů v oblasti operativní činnosti, které jsou zaměřeny na zajištění státobezpečnostní problematiky; dále vzorky a dokumentace k operativně-technickým přístrojům, vyhotovené jednou ze stran nebo získané u nepřátelských služeb v souladu s platnými ujednáními o spolupráci po linii operativní techniky;

- informace o nejdůležitějších usneseníh kolegii a rozkazech ministra

39 Pozri dokument č. 3.

40 Za ministerstvo vnitra ČSSR dohodu podpísal minister F. Kincl a za KGB ZSSR predseda V. Krjučkov.

vnútra ČSSR a předsedy Výboru státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR, zájímajících obě strany.

Materiály, informace a vzorky operativní techniky tajného obsahu anebo poznatky o těchto materiálech, které byly předány na základě vzájemnosti, nemohou být poskytnuty třetí straně bez souhlasu smluvní strany, od které byly získány.

Článek II

Smluvní strany si budou vzájemně poskytovat pomoc:

- v provádění rozvědčích opatření po linii agenturního pronikání do důležitých nepřátelských objektů, získávání rozvědčích informací a provádění aktivních opatření, zaměřených na odhalení a znemožnění nepřátelských agresivních úmyslů. Prvořadým úkolem rozvědčích opatření je včasné odhalení bezprostředních příprav nepřátelského vojenského útoku na státy socialistické soustavy a odhalení případného použití nových druhů zbraní;

- v kontrarozvědčích činnostech předáváním poznatků na úseku pronikání do speciálních služeb, do center nepřátelské ideologické diverze, do emigrantských a jiných nepřátelských organizací, za účelem odhalování, rozpracování a zamezení nepřátelské činnosti pracovníků a agentury, zaměřené proti ČSSR a SSSR, a v provádění speciálních opatření za účelem získání důležitých nepřátelských dokumentů;

- ve vyhledávání osob, podezřelých z provádění protistátní činnosti, a při prověrkách osob, které jsou podezřelé z nepřátelské činnosti nebo jsou objekty operativního zájmu;

- v rozpracování a provádění opatření k zabezpečení utajovaných skutečností z oblasti politické, vojenské,

ekonomické a vědecko-technické spolupráce mezi ČSSR a SSSR a z oblasti spolupráce s ostatními zeměmi socialistického tábora;

- ve vývoji /výzkumu/ prototypů operativně-technických přístrojů a zařízení v souladu s platnými úmluvami o operativně-technické spolupráci obou stran.

V zájmu efektivnějšího využití sil a operativních prostředků budou dohodnuté úkoly v určených směrech a objektech, jestliže to bude účelné, realizovány společně nebo tou ze smluvních stran, která má lepší možnosti pro jejich uskutečnění.

Článek III

Za účelem zajištění bezpečnosti sovětských vojenských jednotek, dočasně umístěných na území ČSSR, bude federální ministerstvo vnútra ČSSR udržovat styky s příslušnými zvláštními útvary Výborů státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR, vzájemně si s nimi vyměňovat operativní poznatky, poskytovat jim nezbytnou pomoc a provádět společná agenturně-operativní opatření, zaměřená k ochraně sovětských vojenských útvarů, sovětských vojáků a jejich rodinných příslušníků před nepřátelskou činností a podvratnými akcemi protivníka i jeho agentury.

Smluvní strany budou rovněž spolupracovat a využívat své agenturně-operativní možnosti s cílem zabezpečit přijatá opatření, prováděná Sjednoceným velením ozbrojených sil Varšavské smlouvy.

Článek IV

Náčelníci útvarů státní bezpečnosti sousedících oblastí Československé socialistické republiky a Svazu so-

větských socialistických republik, nebo jimi zmocněné osoby, budou udržovat nutné vzájemné styky a vyměňovat si operativní informace, spadající do jejich kompetence, které zájímají obě strany.⁴¹

Článek V

V zájmu plnění vzájemných závazků, vyplývajících z této Dohody, budou federální ministerstvo vnútra ČSSR a Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR udržovat pravidelné styky, vzájemně konzultovat otázky činnosti a v případě potřeby uskutečňovat pracovní schůzky na příslušné úrovni za účelem projednání a sladění zaměření a úkolů v rozvědčích a kontrarozvědčích činnostech, konkrétních otázek a opatření.

Výdaje, spojené s pobytem delegací, vzájemně vysílaných k plnění úkolů, vyplývajících ze schválených plánů služebních cest, nebo na základě pozvání, budou hrazeny přijímající stranou.

Služební cesty odborníků za účelem poskytnutí technické pomoci se budou i nadále uskutečňovat cestou příslušných orgánů na základě platných mezinárodních smluv.

Článek VI

Smluvní strany považují za nezbytné, aby koordinace jejich činnosti, operativní řešení otázek, vzniklých v průběhu spolupráce a udržování styků mezi nimi, se i nadále uskutečňovaly prostřednictvím skupiny představitelů Výboru státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR, působících u federálního ministerstva vnútra ČSSR, složené z hlavního představitele, jeho tří zástupců /působících po linii rozvědky, kontrarozvědky a při Hlavní správě StB ministerstva vnútra Slovenské socialistické republiky⁴²/, sedmi ope-

41 Na základě účinnostního plánu takto spolupracovala Správa ŠtB v Košiciach so Správou USSR Zakarpatskej oblasti.

42 Hlavná správa ŠtB pri MV SSR zanikla pri reorganizácii FMV v polovici roku 1974. Pozri ŽÁČEK, Pavel: *ŠtB na Slovensku. Agónia komunistickej moci v zvodkách tajnej polície*. MS SR, Bratislava 2002, s. 50; SIVOŠ, Jerguš: *XII. správa ZNB. Dokumenty k činnosti Správy kontrarozvedky v Bratislave*. ÚPN, Bratislava 2008, s. 13-18.

rativních pracovníků a příslušného počtu technických pracovníků.

Za účelem řešení úkolů k zajištění ochrany ve vztahu k občanům ČSSR, žijícím na území SSSR, a k provádění společných opatření s orgány Výboru státní bezpečnosti, považují strany za účelné, aby i v budoucnu působili při Výboru státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR představitel federálního ministerstva vnitra ČSSR a skupina pěti operativních pracovníků s potřebným počtem technických pracovníků.⁴³

Článek VII

Federální ministerstvo vnitra ČSSR bude ze svých prostředků hradit výdaje, spojené s pobytem skupiny jeho pracovníků v SSSR, a Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR bude hradit výdaje, spojené s pobytem jeho představitelů v ČSSR.

Federální ministerstvo vnitra ČSSR bude ze svých prostředků poskytovat představitelům a příslušejícím pracovníkům Výboru státní bezpečnosti, a Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR bude ze svých prostředků poskytovat operativní skupině federálního ministerstva vnitra ČSSR, místnosti a vozový park pro služební potřeby, byty s vnitřním zařízením, komunální služby a lékařskou péči.

Článek VIII

Dohoda nabývá účinnosti dnem podpisu. Tímto dnem pozbývá platnosti Dohoda o spolupráci mezi ministerstvem vnitra ČSSR a Výborem státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR, podepsaná dne 2. července 1962.⁴⁴

Článek IX

Tato Dohoda byla vypracována ve dvou vyhotoveních, každé v českém a ruském jazyce, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Dáno v Praze, dne 10. února 1972 [...] ⁴⁵

Archiv bezpečnostních složek, f. Odbor pro mezinárodní styky FMV, přír. 559/1. Originál strojopisu, 6 s.

4.

1962, 2. července. Dohoda o spolupráci mezi ministerstvem vnitra Československé socialistické republiky a Výborem státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR

Ve snaze sjednotit úsilí v boji proti podvratné činnosti imperialistických států a za účelem koordinace rozvědné a kontrarozvědné činnosti při zajišťování státní bezpečnosti ČSSR a SSSR se ministerstvo vnitra ČSSR a Výbor státní bezpečnosti SSSR dohodly:

- 1) na uskutečňování výměny:
 - materiálů a informací o nepříteli, které získávají rozvědky obou zemí o otázkách politických, vojenských, hospodářských a vědecko-technických, jakož i o činnosti reakční emigrace;
 - operativních a informativních zpráv o formách a metodách činnosti nepřátelských rozvědných a kontrarozvědných centrál a služeb, o příslušnících a agentuře těchto centrál, o kanálech spojení i jiných zpráv, které mohou přispět k zjištění, podchycení nebo likvidaci nepřátelské agentury, působící zvenčí nebo uvnitř obou zemí, jakož i o operativní situaci v zemích, o něž je rozvědný zájem;

- dokumentace a prototypů operativní techniky, vyvinutých technickými službami nebo získaných u nepřítelů;

2) na poskytování vzájemné pomoci:

- při provádění rozvědných opatření směřujících k agenturnímu pronikání do důležitých objektů nepřítelů, zejména USA, Německé spolkové republiky a Rakouska, při získávání hodnověrných poznatků o plánech a vojenských přípravách hlavních imperialistických států a jejich agresivních bloků, i důležitých informací o vědecko - technických otázkách, jakož i při uskutečňování aktivních opatření zaměřených k odhalení a znemožnění agresivních záměrů imperialistického tábora;

- při uskutečňování kontrarozvědných opatření v zájmu proniknutí do aparátu nepřátelských rozvědek a kontrarozvědek, zejména USA, Německé spolkové republiky a Rakouska, k odhalení, rozpracování a zmaření podvratné činnosti rozvědků a nepřátelské agentury, pracující proti zemím socialistického tábora, i při uskutečňování některých speciálních opatření za účelem získání důležitých dokumentů nepřítelů;

- při rozpracování a maření činnosti reakčních emigrantských a náboženských centrál i jejich agentury uvnitř našich zemí.

V případech, kdy je to účelné, uskutečňovat společné akce v uvedených směrech.

3) V zájmu koordinace činnosti bezpečnostních orgánů a provádění dohodnutých i společných opatření, jak je uvedeno v bodě 2. této Dohody, jakož i operativního řešení otázek, které vzniknou během spolupráce,

43 K „odborníkům, poskytujícím technickou pomoc“ pozri dokument č. 6.

44 Pozri dokument č. 4.

45 Za ministerstvo vnitra ČSSR dohodu podpísal minister Radko Kaska a za Výbor štátnej bezpečnosti pri Rade ministrov ZSSR J. Andropov. Jurij Vladimirovič Andropov (1914-1984) bol predsedom KGB v rokoch 1967-1982.

i v zájmu zajištění spojení uznalo ministerstvo vnitra ČSSR a Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů za účelné, aby při ministerstvu vnitra ČSSR byli představitelé Výboru státní bezpečnosti v tomto složení: vedoucí, dva zástupci (jeden pro rozvědku, druhý pro kontrarozvědku), 7 operativních pracovníků a nezbytný počet technických pracovníků.

4) Výdaje na své představitele v ČSSR hradí Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR.

Ministerstvo vnitra ČSSR všestranně pomáhá představitelům Výboru státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR při plnění úkolů, vyplývajících z této Dohody. Přitom jim poskytuje ubytování, dopravní prostředky a lékařské ošetření.

5) Tato dohoda nabývá platnosti po schválení vládou Československé socialistické republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik.
[...]⁴⁶

Archiv bezpečnostních složek, f. Odbor pro mezinárodní styky FMV, přír. 421/53, čj. MV-004/R - SSSR - 1962. Originál strojopisu, 3 s.

5. 1962, červen. Opis Směrnice pro představitele Výboru pro státní bezpečnost

Podle dohody o spolupráci mezi Výborem státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR a ministerstvem vnitra Československé socialistické republiky ukládá se představitelům Výboru státní

bezpečnosti uskutečňovat spojení Výboru státní bezpečnosti s bezpečnostními orgány ČSSR, koordinovat činnost a provádět společná dohodnutá opatření proti zemím hlavního protivníka.⁴⁷

Za tím účelem představitelé Výboru státní bezpečnosti:

- provádějí vzájemnou výměnu zpravodajských a operativních zpráv mezi Výborem státní bezpečnosti a bezpečnostními orgány ČSSR, jakož i dokumentace a prototypů operativní techniky, které vyvinuly technické služby, nebo které byly získány u nepřítelů, a dále provádějí rovněž vzájemné prověřování osob, o něž má zájem Výbor státní bezpečnosti a ministerstvo vnitra ČSSR;

- v pravidelných lhůtách, podle potřeby, projednávají s vedoucími a jinými pracovníky ministerstva vnitra ČSSR průběh dohodnutých a společných opatření směřujících k proniknutí do objektů zemí hlavního protivníka a agresivních imperialistických bloků, k získání hodnověrných zpravodajských poznatků o politických záměrech a vojenských přípravách nepřítelů, k provádění aktivních demaskujících akcí zaměřených na zmaření agresivních úkladů imperialistických bloků, k získání hodnověrných zpravodajských informací o politických záměrech a vojenských přípravách nepřítelů, k provádění aktivních demaskujících akcí zaměřených na zmaření agresivních piklů imperialistických států, k zostření rozporů mezi nimi a na kompromitování některých činitelů, jakož i na zmaření činnosti nepřátelské agentury a rozvědčiků na území

obou zemí i jiných opatření, k nimž bylo přihlíženo při jednání s bezpečnostními orgány ČSSR a otázek, které vznikají v praktické činnosti;

- na žádost vedení ministerstva vnitra poskytují zástupci Výboru státní bezpečnosti pomoc ve všech uvedených otázkách;

- dávají návrhy na zlepšení součinnosti a plnění dohodnutých společných opatření;
- v případech, kdy je představitelům Výboru státní bezpečnosti zatěžko poskytnout pomoc, o níž žádají představitelé ministerstva vnitra ČSSR, obracují se sovětské představitelé na Výbor státní bezpečnosti se žádostí o pomoc v těchto otázkách.

..... června 1962⁴⁸

Archiv bezpečnostních složek, f. Odbor pro mezinárodní styky FMV, přír. 421/53, čj. MV-004/R - SSSR - 1962. Strojopis, 2 s..

6. 1958, prosinec - Praha. Opis Dohody mezi Výborem pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik a ministerstvem vnitra Československé republiky o podmínkách vysílání sovětských odborníků, kteří poskytují pomoc a jiné služby ministerstvu vnitra Československé republiky

Výbor pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik a ministerstvo vnitra Československé republiky na základě článku 8 Smlouvy mezi vládami Svazu sovětských socialistických

⁴⁶ Za ministerstvo vnitra ČSSR dohodu podpísal minister Lubomír Štrougal a za Výbor štátnej bezpečnosti pri Rade ministrov V. Semičastnyj. Vladimír Jefimovič Semičastnyj (1924) bol predsedom KGB od novembra 1961 do apríla 1967. Pozri: SEMIČASNYJ, Vladimír Jefimovič: *Lubjanka 3. patro : svědectví předsedy KGB z let 1961-1967 Vladimíra Semičastného*, Praha 1998.

⁴⁷ Pozri dokument č. 4.

⁴⁸ Pokiaľ bola táto Smernica schválená, a nie je dôvod sa domnievať, že sa tak nestalo, muselo k tomu dôjsť až po 2. 7. 1962.

kých republik a Československé republiky „O podmínkách vysílání sovětských odborníků do Československé republiky a československých odborníků do Svazu sovětských socialistických republik za účelem poskytování technické pomoci a jiných služeb“ ze dne 5. září 1958 se dohodly na tom, že při vysílání sovětských odborníků, kteří budou poskytovat pomoc a jiné služby ministerstvu vnitra Československé republiky, budou platny tyto zásady:

I. Ministerstvo vnitra Československé republiky bude vyplácet Výboru pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik na úhradu nákladů, spojených s vysíláním sovětských odborníků na ministerstvo vnitra Československé republiky:

a) za odborné poradce: za poradce ministra a poradce náměstků ministra – 2.400 rublů měsíčně; za poradce náčelníků správ, zástupců náčelníků správ, náčelníků samostatných odborů – 2.200 rublů měsíčně;

b) za odborníky, vysílané za účelem poskytování technické pomoci a jiných služeb – částky ve výši, stanovené po souhlase s kategoriemi odborníků, které jsou uvedeny v článku 1 Dohody mezi vládami SSSR a Československé republiky ze dne 5. září 1958.

Konkrétní výše peněžitých částek, které mají být vypláceny za odborníky, poskytující technickou pomoc a jiné služby, bude stanovena v každém případě zvlášť podle kvalifikace odborníka.

II.

Na odborné poradce a odborníky, poskytující technickou pomoc a jiné služ-

by, kteří jsou vysíláni Výborem pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik na ministerstvo vnitra Československé republiky se budou vztahovat všechny podmínky stanovené Smlouvou mezi vládami Svazu sovětských socialistických republik a Československou republikou ze dne 5. září 1958.

III.

Náklady na platy administrativně technického personálu (překladačů, důstojníků pro zvláštní úkoly, písařek a pod.), kteří jsou vysíláni Výborem pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik na ministerstvo vnitra Československé republiky, aby pracovali u sovětských odborníků, přijímá na sebe Výbor pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik, bez předkládání účtů na úhradu těchto výdajů.

IV.

Úhradu nákladů za práci sovětských odborných poradců v Československé republice bude provádět ministerstvo vnitra Československé republiky Výboru pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik počínaje dnem 1. ledna 1957 podle rozpočtu peněžitých částek stanovených bodem 1 této dohody.

Peněžité částky, které uhradila československá strana za práci sovětských odborných poradců od 1. ledna 1957 a peněžité částky za platy, které ministerstvo vnitra Československé republiky vyplatilo sovětským odborným poradcům od 1. ledna 1958 až do dne zastavení vyplácení těchto platů sovětským odborným poradcům v roce 1958, budou odečteny od celkové částky, která připadá za práci sovětských odborných poradců Výboru pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialis-

tických republik za dobu od 1. ledna 1957 do 30. června 1958, vypočítané podle platů uvedených v bodě 1 této dohody.

V.

Účty na úhradu nákladů, spojených s vysíláním odborníků, bude předkládat Výbor pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik 2 x do roka za období od 1. ledna do 30. června nejpozději 1. září běžného roku a za období od 1. července do 31. prosince nejpozději 1. března příštího roku. Úhradu účtů bude provádět ministerstvo vnitra Československé republiky během měsíce ode dne obdržení účtů připsáním příslušné částky na účet č. 342165 ministerstva financí Svazu sovětských socialistických republik v bance pro zahraniční obchod Svazu sovětských socialistických republik v Moskvě ve prospěch sovětské strany.

VI.

Tato dohoda nabývá platnosti dnem podepsání a je platná po dobu platnosti sovětsko-československé dohody ze dne 5. září 1958.

Dohoda může být změněna po vzájemné dohodě smluvních stran.

Podepsáno v Praze dne prosince 1958 ve dvou výtiscích v ruském a českém jazyce, při čemž oba texty mají stejnou platnost.

Z pověření

Ministr vnitra ČSR

R. Barák

Výboru pro státní bezpečnost

při Radě ministrů SSSR

P. Medvědév⁴⁹

Archiv bezpečnostních složek, f. Odbor pro mezinárodní styky FMV, přír. 421/51. Strojopis, 5 s.

49 Genmjr. Pavel N. Medvědév bol hlavným sovietským poradcom u ministra vnútra ČSR minimálne v létech 1955–1958. Pozri KAPLAN, Karel: *Sovětsští poradci v Československu 1949–1956*. ÚSD AV ČR, Praha 1993, s. 104–105.